

Розробники: Анастасія ЛИТВИНЕНКО, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри кіно- і телемистецтва

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри кіно- і телемистецтва

проф. Віта ГОЯН

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 р.

Схвалено Науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту журналістики

Протокол № 1 від «31» серпня 2024 року

Голова НМК Навчально-наукового інституту журналістики

Анастасія ВОЛОБУЄВА

«31» серпня 2024 року

1. Мета дисципліни

Метою дисципліни є формування у студентів поглибленого розуміння історичного розвитку кінематографа, основних теоретичних шкіл і напрямів кінознавства та сучасних підходів до кінокритики. Курс покликаний розвинути здатність аналізувати та інтерпретувати аудіовізуальні твори в історико-культурному, естетичному та соціальному контекстах, а також підготувати студентів до самостійної дослідницької та критичної діяльності у сфері кіно.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни

Знати: основні етапи розвитку світового та українського кінематографа; базові поняття теорії комунікації, медіа та культурології; основи аналізу аудіовізуальних творів.

Вміти: здійснювати інтерпретацію кіно- та медіатекстів з урахуванням історичного і культурного контекстів; формулювати власну аналітичну та критичну позицію; користуватися академічними джерелами, довідковими матеріалами й науковими текстами у сфері кіно.

Володіти: навичками критичного мислення та аргументації; основами академічного письма й презентації результатів дослідження; здатністю працювати з мультимедійними ресурсами й електронними базами даних для пошуку матеріалів із кінознавства.

3. Анотація дисципліни

Дисципліна «Історія, теорія та критика кіно» є обов'язковою складовою підготовки студентів магістерської програми за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво». Курс охоплює ключові етапи становлення та розвитку світового й українського кінематографа, основні теоретичні концепції кіно (формалізм, структуралізм, семіотика, психоаналітична теорія, культурні та гендерні студії), а також методологію сучасної кінокритики. Значна увага приділяється аналізу класичних і сучасних кінотворів, роботі з академічними та публіцистичними критичними текстами, виробленню навичок написання рецензій, аналітичних і наукових статей.

4. Завдання (навчальні цілі)

- **Ознайомити** студентів із ключовими етапами розвитку світового та українського кінематографа, провідними режисерами, течіями й школами; з основними теоретичними концепціями кінознавства та

підходами до кінокритики.

- **Сформувати** у студентів здатність критично аналізувати кінотексти з використанням різних методологічних інструментів (формалізм, структуралізм, семіотика, культурні студії, гендерна критика тощо) та співвідносити мистецькі явища з історичним і культурним контекстом.
- **Навчити** застосовувати отримані знання на практиці: створювати аналітичні й критичні тексти (есе, рецензії, огляди), проводити публічні виступи та презентації результатів досліджень.
- **Розвинути** навички дослідницької та критичної діяльності, академічного письма, а також уміння формулювати й аргументувати власні висновки в усній та письмовій формі.

5. Результати навчання за дисципліною (РНД)

Категорія	Код РНД	Результати навчання
Знати	РНД 1.1	Основні етапи розвитку світового та українського кінематографа, ключові течії, школи та постаті.
Знати	РНД 1.2	Провідні теоретичні концепції кінознавства.
Знати	РНД 1.3	Жанрову систему, стилістичні особливості та естетичні тенденції кіно в різні історичні періоди.

Вміти	РНД 2.1	Застосовувати теоретичні та критичні концепції до аналізу кінотекстів.
Вміти	РНД 2.2	Писати аналітичні та критичні тексти (рецензії, огляди, академічні есе).

Вміти	РНД 2.3	Презентувати результати власних досліджень в усній і письмовій формі.
Вміти	РНД 2.4	Використовувати академічні джерела та наукові тексти для обґрунтування критичних висновків.
Комунікація	РНД 2.5	Аргументовано відстоювати власні аналітичні висновки у дискусії.
Комунікація	РНД 2.6	Формувати і презентувати інформацію для

		академічної та професійної аудиторії.
Комунікація	РНД 2.7	Працювати в групі над колективними дослідницькими чи аналітичними проєктами.

Автономність та відповідальність	РНД 3.1	Здійснювати самостійний пошук, аналіз та критичний відбір джерел з історії, теорії та критики кіно.
Автономність та відповідальність	РНД 3.2	Інтегрувати історичні та теоретичні знання у власну дослідницьку та професійну практику.
Автономність та відповідальність	РНД 3.3	Усвідомлювати відповідальність за наукову обґрунтованість і якість власних досліджень та критичних текстів.

Автономність та відповідальність	РНД 3.4	Демонструвати готовність до самостійної дослідницької та аналітичної діяльності у сфері кіно та медіа.
---	---------	--

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними компетентностями (ЗК, ФК, ПРН)

Компетентності (назва)	Результати навчання дисципліни (код)
ЗК-1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.	РНД 1.2, РНД 1.3, РНД 2.1
ЗК-3.Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	РНД 2.4, РНД 3.1
ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу	РНД 2.2, РНД 2.3
СК-01. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні та розв'язанні проблем теорії та практики аудіовізуального мистецтва та медіавиробництва.	РНД 1.1, РНД 1.2, РНД 1.3

<p>СК5. Здатність до експертної та консультативної діяльності в сфері аудіовізуального мистецтва та медіавиробництва.</p>	<p>РНД 2.1, РНД 2.4, РНД 3.2</p>
<p>СК6. Здатність до самоосвіти та підвищення кваліфікації в аудіовізуальному мистецтві та медіавиробництві.</p>	<p>РНД 2.2, РНД 2.3, РНД 3.3</p>
<p>СК8. Здатність оперативно працювати з інформацією, аналізувати її на предмет першочерговості та другорядності, відділяти оригінальний твір від підробки у сфері аудіовізуального мистецтва і медіавиробництва.</p>	<p>РНД 3.2, РНД 3.4</p>
<p>ПРН 1. Володіти релевантними підходами до пізнання сучасних проблем аудіовізуального мистецтва та виробництва.</p>	<p>РНД 2.5, РНД 3.1</p>
<p>ПРН 2. Уміти застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні та вирішенні проблем теорії та практики аудіовізуального мистецтва та виробництва.</p>	<p>РНД 2.2, РНД 2.3, РНД 3.3</p>

<p>ПРН 7. Оцінювати якість аудіовізуальних творів, враховувати ризики при їх виробництві.</p>	<p>РНД 2.2, РНД 2.3</p>
---	-------------------------

7. Схема формування оцінки

Форма підсумкового контролю – екзамен. Для допуску до екзамену студент повинен набрати не менше 36 балів за семестровий контроль. Максимальна кількість балів – 100.

Поточний контроль (60 балів):

Робота на семінарських заняттях: участь у дискусіях, аналіз кінофрагментів, виконання завдань – 20 балів.

Індивідуальне завдання: есе або рецензія на фільм (письмовий аналіз, 3–4 стор.) – 20 балів.

Міні-презентація / реферат з теорії або історії кіно (усний виступ з обговоренням) – 20 балів.

Підсумковий контроль – екзамен (40 балів):

Теоретична частина: письмові відповіді на питання з курсу – 15 балів.

Практична частина: аналіз уривку з кінофільму – 10 балів. Захист власного проєкту (презентація авторського стилю режисера з переліку) – 15 балів.

Шкала оцінювання:

90–100 – відмінно

75–89 – добре

60–74 – задовільно

0–59 – незадовільно

8. Тематичний план та завдання до семінарських занять

Тема	Лекції (год)	Семінар и (год)	Самос тійна робот а (год)	Завдання
Витоки кінематографа та німе кіно	2	2	6	Огляд про режисера німого періоду; рецензія на німий фільм
Класичне голлівудське кіно та студійна система	1	2	6	Таблиця жанрових особливостей; есе про зіркову систему
Європейський авангард та авторське кіно	1	2	6	Аналіз уривку фільму; порівняльна таблиця стилістичних ознак
Теорія кіно: основні школи та методології	2	2	8	Міні-есе про застосування теорій; читання Барта, Альтюссера, Метца

Українське кіно ХХ–ХХІ ст.	2	2	10	Презентація про режисера; рецензія на сучасний український фільм
Кінокритика як практика та професія	2	2	8	Рецензія на фільм; аналіз статті кінокритика

Загальний обсяг – **90 год.**, у тому числі: Лекцій – **10 год.**
Семінарські – **18 год.**
Самостійні – **2 год.**

9. Рекомендована література

Основна:

1. Андрущенко В. Історія світового кінематографа. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2018.
2. Базен А. Що таке кіно? – К.: Мистецтво, 2012.
Бордуелл Д., Томпсон К. Мистецтво кіно: Вступ до історії та теорії. – К.: Основи, 2017.
3. Довженко О. Вибрані твори: кіноповісті та статті. – К.: Дніпро, 2010.
4. Литвиненко А.І. Кінокритика: тексти лекцій. Київ: Навчально-науковий інститут журналістики, 2025. - 60 с.
<https://ktm.journ.knu.ua/nauka/>
5. Metz Ch. Film Language: A Semiotics of the Cinema. – Chicago: Univ. of Chicago Press, 1991.
6. Nichols B. Introduction to Film Theory. – New York: Routledge, 2016.

Додаткова:

1. Мусієнко О. Історія українського кіно ХХ–ХХІ ст. – К.: Либідь, 2020.
2. Плахов А. Формула кинотворення: Кіно ХХ століття. – К.: Фоліо, 2015.

2. Bordwell D. *Narration in the Fiction Film*. – Madison: Univ. of Wisconsin Press, 1985.
3. Stam R. *Film Theory: An Introduction*. – Oxford: Blackwell, 2000. 5. Mulvey L. *Visual Pleasure and Narrative Cinema*. – London: Palgrave, 2009. Elsaesser Th., Hagener M. *Film Theory: An Introduction through the Senses*. – London: Routledge, 2015.

Інформаційні джерела

1. Наукові журнали: *Studies in European Cinema, Journal of Film and Video, Kino-Kolo*.
2. Онлайн-ресурси:

<https://www.imdb.com/>

<https://www.sensesofcinema.com/>

<https://uafilmacademy.org/>